

Казімирова Ольга Олегівна, Собко Олександр Анатолійович,
студенти I курсу магістратури
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н.. доцент Берназ-Лукавецька О.М.

СПАДКУВАННЯ У ПЕРШІЙ ЧЕРГІ ОСОБАМИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ФАКТИЧНИХ ШЛЮБНИХ ВІДНОСИНАХ

Актуальність теми зумовлюється зростанням кількості фактичних шлюбних відносин, яка спостерігається в останні роки в Україні. Вже зараз можна констатувати недостатність норм чинного цивільного та сімейного законодавства для охорони та захисту майнових прав кожного з фактичного подружжя. Відтак, фактичне подружжя залишається «поза законом» у більшості життєвих випадків. Чи, можливо, є шляхи спадкування фактичного подружжя у першій черзі?

Відповідно до ст. 1264 ЦКУ, «у четверту чергу право на спадкування за законом мають особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини» [2]. Тобто потрібно довести, що особа проживала однією сім'єю зі спадкодавцем, вела спільний побут та спільне господарство, тобто перебували в сімейно-шлюбних відносинах.

Факт перебування у фактичних шлюбних відносинах встановлюється лише у судовому порядку окремого провадження. Відповідно до п.5 ч. 1 ст. 315 ЦПК України, заявник має право звернутися до суду з заявою про встановлення юридичного факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без шлюбу [3].

Докази могут бути чеки на оплату відпочинку, на придбання побутової техніки, будівельних матеріалів, ліків для одного з подружжя, фотокартки з відпочинку, свідки, які доведуть факт спільного проживання. Проте головною умовою аби стати спадкоємцем четвертої черги являється 5 років спільного проживання однією сім'єю.

Після отримання позитивного рішення у рамках наступного судового процесу доведеться змінювати черговість спадкування. Відповідно до ч. 2 ст. 1259 ЦК України фізична особа, яка є спадкоємцем за законом наступних черг, може за рішенням суду одержати право на спадкування разом із спадкоємцями тієї черги, яка має право на спадкування, за умови, що вона протягом тривалого часу опікувалася, матеріально забезпечувала, надавала іншу допомогу спадкодавцеві, який через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво був у безпорадному стані [2].

В даному процесі також є ряд обставин, які потрібно довести позивачу за правилами позовного провадження:

1. матеріальне забезпеченням спадкодавця;
2. Опіка над одним з подружжя, тобто допомога у скрутні часи, привітання з усіма святами, подарунки, оплата спільного відпочинку і т.д. Це так би мовити моральна сторона ваших відносин.
3. Надання іншої допомоги, наприклад, прибирання, приготування їжі, догляд. Тобто будь-яка інша допомога, яка не стосується лише матеріального забезпечення, а й піклування, яке облегшує життя.
4. Безпорадність спадкодавця, тобто усі дії та допомога, які були надані одним із фактичного подружжя спадкодавець не міг робити самотійно, у зв'язку із проблемами зі здоров'ям.

Лише при доведенні даних фактів та задоволенні судом позовних вимог один із фактичного подружжя зможе стати спадкоємцем першої черги.

З потенційних опонентів можуть бути діти, батьки, вдова / вдівець у зареєстрованому шлюбі. Аби їх усунути від спадкування потрібно відповідно до ч. 3 ст. 1224 ЦК України довести у судовму порядку, що вищеперечислені особи ухилялися від надання допомоги безпорадньому спадкодавцю або неналежним чином на давали таку допомогу [2].

Проте, на жаль, відповідно до листа про судову практику з розгляду цивільних справ Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ від 16.05.2013 року для задоволення позовних вимог та усунення спадкоємця від спадкування потрібно довести його ухилення від обов'язку утримувати та надавати допомогу спадковацю, який знаходився у безпорадньому стані. Тобто факт звенення спадкодавця, який потребував допомоги та факт ухилення спадкоємця, який мав змогу надати допомогу, проте ухилився від виконання даного обов'язку. Лише при одночасному настанні наведених обставин і доведеності зазначених фактів в їх сукупності спадкоємець може бути усунений від спадкування [1].

Тобто, як бачимо, на практиці можливо все ж таки знайти шляхи вирішення даної проблеми та успадкування особами, які перебували у фактичних відносинах у першій черзі спадкоємців. Проте він довгий, складний та результати якого не завжди будуть у вашу користь.

Тому, можливо, краще за життя укласти шлюб аби спростити процедуру спадкування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування : Лист Вищого спеціалізованого суду від 16.05.2013 № 24-753/0/4-13.

2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
3. Цивільний процесуальний кодекс : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40, 40-42. – Ст. 492.

Кантер Віолетта Віталіївна,
студентка 3 курсу міжнародно-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – асистент Хижняк А.В.

ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ КРЕДИТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Приймаючи спадщину після смерті родича, кожна людина повинна бути готова до того, що вона може успадкувати не тільки квартиру або автомобіль, але і боргові зобов'язання померлого. Можливість успадкування заборгованості чітко передбачена спадковим законодавством, а саме ст. 1218 Цивільного кодексу України. Право та порядок подання вимог кредитора до спадкоємця регулюються ст. 1281 ЦК, і відповідний обов'язок спадкоємця задовольнити такі вимоги – ст. 1282 ЦКУ.

Спадщина складається з сукупності прав і обов'язків спадкодавця, що передається спадкоємцям в цілому і є спадковим активом. Спадщина називається спадковою масою або спадковою власністю. Акт прийняття спадщини є односторонньою угодою і має універсальний характер [1].

Відповідно до чинного законодавства, спадщина відкривається внаслідок смерті особи або оголошення його померлим (стаття 1129 Цивільного кодексу України). Після відкриття спадщини право на спадщину виникає за законом або за заповітом, це право є суб'єктивним цивільним правом, сенс якого полягає у здатності спадкоємців прийняти або відмовити у спадщині [2, с. 69] у встановлені терміни прийняття спадщини (ст. 1270 Цивільного кодексу України).

Відповідно до ч. 2 ст. 1282 Цивільного кодексу України, вимоги кредиторів спадкоємців зобов'язані задовольнити одноразовим платежем, якщо інше не узгоджено угодою між спадкоємцями і кредитором.

Відповідно до законодавства, вимоги кредитора до спадкоємців повинні задовольнятися раніше, ніж видається свідоцтво про право на спадщину, що додатково підтверджується положенням пункту 2 ч. 1 ст. 64 Закону України